

Minnesanteckningar

Tidigt samråd med särskilt berörda Översvämningsskydd för Arvika stad

2010-01-26

kl 18.30 - 21.00

Arvika Näringslivscentrum, Hörsalen

Dagordning

Vilka har fått inbjudan?

Översvämningsskydd i Arvika – Vad har hänt sedan år 2000?

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Information om projektet

Paus med kaffe (ca 19:30)

Synpunkter och frågor

Avslutning och kommande steg (ca 21.00)

Presentationer

Anders Norrby (AN), chef för Teknisk försörjning på Arvika kommun, öppnade samrådsmötet och hälsade alla välkomna.

AN berättade att de som bedömts som särskilt berörda av projektet, och därmed blivit inbjudna till mötet, är fastighetsägare och medlemmar i samfälligheter på Västra och Östra Sund, samt ett antal berörda föreningar.

AN beskrev Högsta Domstolens dom (2009) som innebar att Miljödomstolens dom (2005) och Miljööverdomstolens dom (2007) blev ogiltiga. Vid betydande miljöpåverkan ska alternativa platser och alternativ utformning beskrivas i MKB:n enligt Miljöbalken. Högsta Domstolen tog främst fasta på att MKB:n inte uppfyllde kravet på redovisning av alternativ utformning. Efter Högsta Domstolens beslut har kommunstyrelsen i Arvika beslutat att en ny MKB ska upprättas för ett permanent översvämningsskydd för Arvika stad, och att en ny ansökan ska lämnas in till Miljödomstolen.

Vidare förklarade AN syftet med det tidiga samrådet och redogjorde översiktligt för Arvika kommuns översvämningsarbete innan Sara Nordmark från Vectura presenterade MKB-processen. Hon beskrev de miljöaspekter som Vectura bedömer kommer att ingå i MKB:n (vattenmiljö, naturmiljö, kulturmiljö, landskapsbild, friluftsliv, förorenad mark, klimat, byggtiden, provdrift/drift och skadeförebyggande åtgärder) och välkomnade synpunkter.

Huvudalternativet beskrevs, bestående av en permanent påbyggbar huvuddamm i Sundet med spärrdamm på Västra respektive Östra Sund. Tre olika alternativ för huvuddammens lokalisering i Sundet presenterades; där Sundet är som smalast, ett nordligare läge och vid Blåsut.

Arvika kommun har gett WSP i Stockholm uppdrag att analysera alternativa lösningar för att skydda Arvika stad mot översvämnings, samt att utreda alternativ utformning av huvudalternativet. WSP kommer även att undersöka frågan om lokalisering av huvuddammen.

AN berättade att Arvika kommuns ambition är att i samarbete med de särskilt berörda, arbeta vidare med översvämningskyddets utseende. Han presenterade exempel på beklädnad som Tema landskapsarkitekter (2007) tagit fram.

Slutligen presenterade AN en översiktlig tidplan för projektet och berättade var deltagarna kan få ytterligare information. Presentationen som visades under samrådsmötet återfinns i bilaga 2 och informationsbladet som delades ut presenteras i bilaga 3.

Synpunkter och frågor

Nedan återges de synpunkter, frågor och svar som framfördes vid samrådsmötet. Inläggen återges inte exakt utan har sammanfattats och vid publicering på Arvika kommuns webbplats har namn inte angivits. Höjder anges i RH00.

Vad kostade den föregående tillståndsprocessen för oss skattebetalare?

Hans-Åke Henriksson: Arvika nyheter har tidigare gjort en sammanställning över kostnaderna i samband med den föregående tillståndsprocessen. Totalt uppgick de till ca 3,4 miljoner kr.

AN: Siffran bekräftas av kommunen.

Hur mycket betalade kommunen för Hydroterras tjänster under förra processen?

AN: Jag kan ta fram kostnaden efter samrådet. Sammanlagd kostnad för Hydroterras tjänster under förra tillståndsprocessen var ca 360 000 kr.

Kommer Hydroterra fortsätta arbeta med projektet eller blir det bara WSP i fortsättningen?

AN: WSP har fått uppdrag att utreda alternativ utformning av huvuddammen. Längre fram kommer kommunen att upphandla konsult för det fortsatta arbetet med projektering, byggledning osv. och då kan både WSP, Hydroterra och andra företag bli aktuella.

Hur stor är chansen att kommunen klarar att driva igenom hela projektet?

AN: Kommunen kommer klara att driva igenom tillståndsprocessen. Det är dock svårare att överblicka kostnader. Kommunen är berättigad till bidrag från Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) men ansökan skickas in efter tillstånd i Miljödomstolen. MSB delar årligen ut 40 miljoner kr och kommunen kan få 60 % av budgeten som beräknas till 80 miljoner kr.

Det brukar väl alltid bli dyrare än beräknat?

AN: Kostnaderna har ökat sedan första kostnadsberäkningen. Förra kostnadsberäkningen visade på 65 miljoner kr.

Jobbar ni bara med dammen eller även med åtgärder nedströms och i Säffle? För oss som är bosatta utanför dammen är dessa åtgärder viktigare, och de är troligtvis även billigare. Vi vill att kommunen fokuserar på detta.

AN: Arvika kommun har lika stor ambition att genomföra åtgärder i Säffle som att uppföra översvämningsskyddet i Sundet. Arvika och Säffle kommuner arbetar tillsammans för att kunna ta över slussen i Säffle från Sjöfartsverket. Arvika Nyheter publicerade nyligen en artikel om behoven av förändring i Säffle (2010-01-25).

Dessa åtgärder ger enligt kommunens utredningar ca 0,3 m lägre vattennivå. Nu har det snart gått 10 år sedan översvämningen, när kommer ni att genomföra åtgärderna? Vad har hänt hittills?

AN: Det är svårt att uttala sig om tid, men bedömningen är att åtgärderna kommer att genomföras parallellt med detta projekt och att de skulle kunna vara klara år 2012-2013. Hittills har diskussioner förts med Sjöfartsverket och ett avtal är nära. Åtgärderna kommer att innefatta ökad avbördningskapacitet i fåran, genom sprängning och ökad storlek på luckorna under Strömbron, samt åtgärder i slusskanalen så att slussen kan öppnas tidigare. Vassröjning är en åtgärd som redan har påbörjats. Vassröjning utförs i första hand i den del av älven som ligger i inom Säffle kommun, eftersom åtgärden har störst effekt där. Arvika kommun bidrar med finansiering av arbetet.

Hur tas vassen omhand vid röjning? Om vassen lämnas på botten så förvärras situationen, av denna anledning har djupet minskat med flera meter på vissa ställen.

AN: Jag vet inte exakt hur vassen tas omhand, det varierar från fall till fall, men den kan t.ex. läggas på land och sedan forslas bort. Sjöfartsverket genomförde nyligen en ekolodning som visade att farledsdjupet är tillräckligt.

Är det inte bättre att gräva bort vassen?

AN: Byälven är lång och det skulle vara ett oerhört omfattande projekt som också skulle kräva tillstånd.

Vassröjningen i Sundet skulle utföras under 3 år, men upphörde. Dessutom forslades inte vassen bort som utlovat utan lämnades på land.

AN: Vassröjningen i Sundet utförs av kosmetiska skäl och har ingen påverkan på vattennivån.

Går det att göra åtgärder i Hökeströmmen?

AN: Kommunen har gjort simulering av drastiska åtgärder i Hökeströmmen, men de sänker bara vattennivån i Glafs fjorden i storleksordningen centimeter.

AN: Sammanfattningsvis kan man säga att även mycket stora schaktnings- och breddningsinsatser endast ger begränsad effekt. Ett exempel som illustrerar detta är ett nytt utlopp från Byälven i form av en tunnel mellan Björneflagan och Borgvik, med ett tvärsnitt på 10 x 17 m. Vid en översvämning med samma storlek som år 2000 skulle nivån bara bli 70 cm lägre, med ett sådant tunnelutlopp. Att bygga en sådan tunnel skulle säkerligen kosta 600-700 miljoner kronor.

Även åtgärder som ger 0,3 m sänkt vattennivå är värdefulla vid en översvämning.

AN: Vi kommer att genomföra åtgärderna i Byälven och i Säffle oavsett om vi får tillstånd att bygga översvämningsskydd i Sundet eller inte. På grund av de utdragna diskussionerna med Sjöfartsverket så har ingen tidplan fastställts ännu, men nu står vi inför ett avtal.

Claes Pettersson: Man har inte kommit lika långt med utredningarna i Säffle. Kanske måste bron i Säffle förstärkas, och så måste en miljökonsekvensbeskrivning göras.

Vad får dammen för konsekvenser i Säffle?

AN: Dammen gör att nivån i Glafs fjorden höjs med ca 3 cm vid en översvämning med samma storlek som år 2000.

Det finns en oro att inte broar mm kommer att underhållas om kommunerna tar över farleden från Sjöfartsverket, och att sjöfarten kommer att minska.

AN: Kommunerna tar över farleden för att vidmakthålla sjöfarten. Vägverket har ansvar för broarna.

Claes Pettersson: Vägverket har ansvar för broarna och de ska fungera som vanligt även om kommunerna tar över vattenleden.

Krävs det tillstånd även för att schakta och muddra och göra andra åtgärder i Byälven?

AN: Ja, det blir ett ny ansökan till miljödomstolen.

I exemplet med tunneln mellan Björneflagan och Borgvik, hur har beräkningen gjorts? Hurlång tid tunneln är öppen och när den öppnas påverkar beräkningen.

AN: Kan inte svara på hur beräkningen utfördes men alternativet är inte realistiskt eftersom ingreppet i naturen skulle bli för stort. Dessutom skulle en tunnel vara alltför kostsam.

Klimatförändringen är aktuell, kommunerna runt Vänern är utsatta och effekterna blir stora. Vattnet i Glafs fjorden rinner ut i Vänern. Hur samarbetar Arvika kommun med kommunerna runt Vänern?

Claes Pettersson: Jag har nyligen varit på seminarium i Vänersborg som handlade om just detta ämne. Problemet är gigantiskt för kommunerna runt Vänern och nederbörden väntas öka med 30 %. Under seminariet erbjöd Länsförsäkringar 250 000 kr till en förstudie för alternativt utlopp från Vänern. En tunnel med utlopp i Uddevalla skulle behöva ha en kapacitet på ca 500-600 m³/s och innebär en investering på 5-6 miljarder kronor. Vi måste ta hänsyn till klimatförändringen när vi planerar och samarbeta med experter på området.

AN: Av denna anledning är vi med i EU-projektet Climate Proof Areas (CPA) tillsammans med SMHI. I CPA kommer vi att undersöka hur höga vattennivåer vi kan förvänta oss i framtiden.

Kommer kommunen utreda åtgärder uppströms mer än vad som redan gjorts?

AN: I den nya MKB:n kommer utredningen om magasinering av vatten uppströms beskrivas mer ingående än i den tidigare MKB:n. Kommunen anser dock att alternativet redan utretts tillräckligt.

I presentationen visades skisser på huvuddammen från förstudien och ett exempel på utformning från Tema landskapsarkitekter. Det är viktigt att veta vilket vattenstånd som visas i illustrationer och det är förvillande om inte människor, bilar mm är skalenliga.

AN: Eftersom hela hålen för pumparna syns i exemplet från Temagruppen så är det troligtvis normalt vattenstånd som visas. Det är olyckligt om inte saker är skalenliga och det är inte vår avsikt att förleda.

Kommer vi att slippa se fotomontaget från den förra processen i framtiden?

AN: Bilden kommer att användas om behov finns att beskriva hur huvuddammen tänktes vid första tillståndsansökan .

Kommer vi som bor närmast huvuddammen att få vara med och diskutera utformning?

AN: Ja, och det gäller även för spärrdammarna. Planen är att utformningsfrågan, så som t.ex. beklädnad, så långt det är möjligt ska vara genomarbetad innan ansökan skickas in till Miljödomstolen. I Miljödomstolens förra dom villkorades detta, dvs det ställdes krav på att kommunen, länsstyrelsen och fastighetsägarna skulle ha samråd om slutgiltig utformning.

Claes Pettersson: Självklart!

Blir det en temporär väg ut till Blåsut under byggtiden?

AN: Ingenting är bestämt i detalj, men troligtvis görs en provisorisk förbikörning där man för tillfället arbetar.

Kommer vägen på väster spärrdamm asfalteras?

AN: Detta avgörs i samråd med de boende.

Kommer vägen från transformatorstationen ut mot Blåsut att höjas? Det är samma vägsamfällighet som berörs av väster spärrdamm.

AN: I projektet finns inte behov av att höja denna del av vägen, men det är inte osannolikt att överskottsmassor uppstår som kan användas för höjning av den vägsträckan.

Claes Pettersson: Detta får vi diskutera vid ett senare tillfälle.

Hur många fastighetsägare utanför dammen drabbas vid ett scenario motsvarande år 2000.

AN: I CPA-projektet kommer vi att ta fram en översvämningsskarta som ska kommuniceras med fastighetsägarna så att de vet vad som händer vid olika vattenstånd. Det kommer även att finnas möjlighet att varna fastighetsägare vid stigande nivåer. 1350 fastigheter gränsar till vattendraget ner till Säffle, när vi gjort kartering så kan vi svara på hur många fastigheter som drabbas.

Claes Pettersson: Ca 200 fastigheter utanför Sundet drabbades år 2000.

Kommungränsen slutar inte vid Sundet utan det är många som berörs vid en översvämning. Är dammen en tillfällig lösning med tanke på klimatförändringen?

AN: Dammen är tillräcklig i ett 100-årsperspektiv och den är dimensionerad med hänsyn taget till klimatförändringen. Dammen är ett effektivt sätt att skydda kommunens viktigaste infrastruktur.

Man har diskuterat att använda banvallen som översvämningsskydd. Hur mycket mer skyddar man med dammen i Sundet, och hur mycket mer kostar det?

AN: Banvallen kan inte användas som översvämningsskydd eftersom den inte är tät och inte håller för vattentrycket, utan man skulle få bygga nya vallar. Kostnaden blir minst lika stor och ca 9 pumpstationer krävs för att ta hand om vatten från t.ex. Sävsjöbäcken och Viksälven. Jag ser det inte som ett realistiskt alternativ men WSP analyserar alternativet, och det kommer att beskrivas i MKB'n.

Vilken sida av Sundet kommer användas för drift och underhåll?

AN: Av säkerhetsskäl måste det finnas möjlighet att använda båda sidor. Planen är dock att i första hand använda den västra sidan.

Hur stor blir driftkostnaden för dammen? Och hur ofta kommer den att stängas?

AN: Uppskattad driftkostnad är 250 000 kr/år och då ingår kostnad för övning var tredje år. Kommunen vill ha tillstånd att stänga dammen vid +46,50, vilket motsvarar kajkanten inne i stadsparken. Statistiska beräkningar visar att nivån överstiger +46,50 vart tredje år och att en avstängning behöver genomföras vart sjätte år.

Om dammen hade funnits, skulle den ha mobiliserats någon gång sedan år 2000?

AN: Ja, åtminstone vid ett tillfälle sedan år 2000 har nivån varit över 46,50.

I höstas steg vattnet med ca 1 dm/dygn. Hade det inte slutat regna så hade det blivit problematiskt.

AN: Vi blir ständigt påmind om risken.

Kommer vägen ut till Västra Sund att behöva förstärkas på grund av de ökade transportererna under byggtiden?

AN: Nej, inte enligt dagens bedömning.

Vilken årstid kommer bygget att utföras? Och kommer vägen ut till Blåsut att stängas för tung trafik under byggtiden?

AN: Enligt planerna kommer bygget att utföras under två sommarsäsonger och en vintersäsong däremellan. Man bygger en sida av huvuddammen per sommarsäsong för att kunna hålla Sundet öppet för båttrafik. Vägen kommer inte att stängas för tung trafik, boende och näringsidkare, ska självklart kunna använda vägen och vi tar hänsyn till detta i vår planering.

Dammen kommer att störa landskapsbilden varje dag men den kommer att användas oerhört sällan. Finns det en vilja hos kommunen att minska påverkan på landskapsbilden?

AN: Kommunens avsikt är att arbeta fram dammens utseende tillsammans med de berörda fastighetsägarna och att så mycket som möjligt ska vara överenskommet före ansökan skickas in till Miljödomstolen. Samråd efter miljödom används till mindre justeringar. Detta är en ändring från förra processen och en lärdom efter kontakt med berörda fastighetsägare som tycker att detta sätt minskar deras oro.

Jag är misstänksam av erfarenhet och litar inte på att man kommer överens efter domen. Det här är bättre.

Är det möjligt att sänka dammen 1 m?

AN: I tidigare förslag är den permanenta krönnivån +48,00, med möjlig förhöjning till +50,00. WSP har nu fått i uppdrag att undersöka möjligheter att sänka den permanenta nivån ytterligare. Kanske kan även mittpelarna sänkas.

Hur stora är öppningarna?

AN: De två öppningarna är vardera åtta meter breda, lika breda som slussen i Sjöfålle. För att möjliggöra sjöfart i båda riktningarna är det två öppningar i förslaget, eftersom en enda stor öppning blir svår att stänga.

Det fotomontage som kommunen har presenterat visar ett högt vattenstånd. Det är dock på sommaren som man oftast kommer att se dammen och då är vattnet generellt lågt.

AN: Kommunen kommer att anstränga sig för att illustrera huvuddammen vid normalt vattenstånd före ansökan lämnas in till Miljödomstolen.

Vi har inte berört utredningsområde två i diskussionen.

AN: Det som har sagts går att applicera på båda utredningsområdena.

Men det kommer att behövas ytterligare en spärrdamm om huvuddammen placeras vid Blåsut.

AN: Ja.

Gunnar Tidemand: Understryker att Arvika kommun lägger stor vikt vid att tillsammans med Säffle kommun ta över slussen i Säffle från Sjöfartsverket. Betonar även att kommunen vänder på processen den här gången så att utformningen av dammen ska vara genomarbetad före ansökan skickas in till Miljödomstolen.

Eftersom det inte fanns fler frågor och synpunkter så avslutades samrådsmötet med en kort beskrivning av kommande steg:

- Länsstyrelsen tar del av synpunkter från tidigt samråd med särskilt berörda
- Länsstyrelsen fattar beslut om betydande miljöpåverkan
- Om Länsstyrelsen beslutar att översvämningsskyddet innebär betydande miljöpåverkan så kommer kommunen att bjuda in särskilt berörda, allmänheten, kommuner och organisationer samt statliga myndigheter till utökat samråd
- Kommunen upprättar MKB och ansökan till miljödomstolen

Anders Norrby tackade för ett bra samtal och för att alla tagit sig tid att komma.

Vid pennan:

Elin Alsterhag

Justeras:

Anders Norrby